

कताच मुंबईला 'गुरुपेरिणा' उत्सव' साजरा झाला. यानिमित्ताने २४ तासांचा शास्त्रीय संगीताचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. या कार्यक्रमात पुण्याची तरुण शास्त्रीय गायिका सावनी शेंडे सहभागी झाली होती. तासभर चालणारी तिची शास्त्रीय बैठक बघून अभिनेत्री रेखा इतकी भारावून गेली की, तिने सावनीला नंतर फोन करून सांगितलं, 'एक कलाकारच एका कलाकाराला दाद देवू शकतो.'

शास्त्रीय संगीताच्या क्षेत्रात सावनी आता पूर्णपणे एस्टॅब्लिश्ड झाली आहे. म्हणूनच तिचे शास्त्रीय संगीतावरचे विचार ऐकण्यासाठी तिला भेटले. भारत आणि भारताबाहेर शास्त्रीय संगीताचा प्रसार करणाऱ्या सावनीला हे संगीत आता तळगाळातील लोकांपर्यंत पोहोचवायचे आहे. त्यासाठी ती स्वतः मोफत लेक्चर डेमाॅन्स्ट्रेशन देण्यास सुरुवात करणार आहे. याबाबत ती म्हणते, 'शास्त्रीय संगीताबद्दलचा दृष्टीकोनात आता बदल व्हायला हवा. शास्त्रीय संगीताचा आनंद घेण्यासाठी त्याचं पूर्ण ज्ञान असावं लागतच, असं नाही. केवळ ऐकण्यातसुद्धा तुम्ही त्याचा निखळ आनंद घेवू शकतात.' ती पुढे म्हणाली की, माझ्या बहुतेक कार्यक्रमांला असेही लोक येतात की, ज्यांनी शास्त्रीय संगीत कधी शिकलेले नसते. कार्यक्रम संपल्यावर ते मला सांगतात, आम्ही यापूर्वी शास्त्रीय संगीत ऐकले नव्हते; पण आता नक्की ऐकू. ('स्पिक मॅके' आणि 'स्पेक्ट्रम' या दोन संस्था शास्त्रीय संगीताचा आनंद कसा लुटायचा, हे शिकवतात. या दोन्ही संस्थांना लोकांकडून बराच प्रतिसाद मिळत आहे.)

सावनीच्या मते, शाळांमधून शास्त्रीय संगीत जास्त प्रमाणात शिकवलं गेलं पाहिजे. यामुळे मुलांची लक्ष्केंद्रीत करण्याची क्षमता वाढते आणि तिचा कुठेही उपयोग होवू शकतो. शास्त्रीय संगीत हे मॅडिटेशनचे एक प्रभावी साधन आहे. यातून मिळणारा आत्मिक आनंद वेगळाच असतो.

सावनीने संगीताचे प्राथमिक शिक्षण आपल्या आजीकडून म्हणजे किराणा घराण्यातील ज्येष्ठ गायिका आणि संगीतरंगभूमीवरील ज्येष्ठ अभिनेत्री कुसुम शेंडे यांच्याकडून घेतले. डॉ. वीणा सहस्त्रबुद्धे यांच्याकडून तिने शिक्षण घेतले. वडील सुनील शेंडे यांच्याकडून तिने उपशास्त्रीय संगीत (दुमरी, दादरा) घेतले आहे.

चार-पाच वर्षांची असताना छोटी सावनी आजीचे क्लास सुरू असताना त्यांच्या शेजारी जाऊन बसत असे. आजीने

नातीचे गुण हेरले आणि रोज स्वतंत्रपणे तिला शास्त्रीय संगीत शिकवायला सुरुवात केली. ती दहा वर्षांची असताना आजीच्या एकसष्टीला तिचा पहिला पब्लिक शो झाला. ती म्हणते, दुसरा शो माझ्यासाठी अगदी अविस्मरणीय होता. माझ्या १३ व्या वाढदिवसाच्या दिवशी राष्ट्रपती भवनात कॅबिनेट मंत्र्यांसमोर माझा 'सोलो' कार्यक्रम झाला. त्यावेळेसचे राष्ट्रपती आर. वेंकटरमन यांनी माझे खूप कौतुक केले.

अवघ्या १५ वर्षांची असताना सावनीला स्वरोन्मेध पुरस्कार, पं. जसराज गौरव पुरस्कार यासारख्या पुरस्कारांनी गौरविले गेले. काही महिन्यांपूर्वीच सावनीला माणिक वर्मा अॅवॉर्ड हृदयनाथ मंगेशकरांच्या हस्ते मिळाला. 'झाले मोकळे आकाश' या मराठी मालिकेच्या पार्श्वगायनाबद्दल सावनीला 'रापा नॅशनल

संगीताबद्दलचा दृष्टीकोन बदलावा !

अॅवॉर्ड' ही मिळाला आहे.

आवाजाची नैसर्गिक देणगी असणाऱ्या सावनीला रियाजासाठी रोज तीन तास पुरे पडतात. कारण तिच्या गळ्यात मुळातच 'ताण' असल्यामुळे त्यासाठी तिला विशेष मेहनत करावी लागत नाही. सावनी म्हणते, आवाजाला कितपत ताण द्यायचा हे प्रत्येकाने ठरवायचे असते. आपण जितका रियाज करतो, त्याच्या निम्मेच आपण मैफलीत गाऊ शकतो.

शास्त्रीय संगीताची आवाजाची ठेवण असली, तरी सावनी घरात मात्र, सुगम संगीत ऐकण्याचा आनंद लुटत असते. यावर्षीच्या गणपती महोत्सवासाठी टाइम-म्युझिकतर्फे

सावनीची 'सिद्धीबुद्धी गणेश' ही कॅसेट बाजारात आणली आहे.

अमोल पालेकरांच्या 'कैरी' या चित्रपटात सावनीने पार्श्वगायिका म्हणून काम केले. या अनुभवाविषयी बोलताना सावनी म्हणते, 'या चित्रपटात माझे फक्त आलाप घेतले गेले होते. नुसतं आलाप घेणं किती कठीण असतं, हे मला इथं समजलं.'

बोलता बोलता सावनी म्हणाली, 'पु. लं. देशपांडे यांना माझं गायन ऐकायचं होतं; पण त्यांना बरं नसल्यामुळे ते, कार्यक्रमांला येवू शकत नव्हते. तेव्हा त्यांच्यासमोर मी माझी शास्त्रीय संगीताची बैठक मांडली आणि ते बाल्कनीत बसून ऐकत होते. त्या वेळी मला खूप समाधान वाटले.'

शास्त्रीय संगीताव्यतिरिक्त सावनीला कविता लिहिण्याचा छंद आहे. अमेरिकेच्या 'इंटरनॅशनल लायब्ररी ऑफ पोएट्री'ने तिची कविता निवडली होती. सावनी अर्थ विषय करताना म्हणते'

जीवनाच्या पूर्णत्वाकडे नेणारा 'षड्ज'
तर एकीकडे अपूर्णता भासवणारा 'निशाद'
खूप जवळ पण तरी दूर अंतरावरचे
हे 'सा', 'व', 'नी'
या दोघांच्या मुळेच मी 'सावनी'.

- अर्चना माळवे दहिवाळ
mtpunetimes@indiatimes.com